

Missä mennään liikuntakaavoituksessa?

1.9.2017 Leena Soudunsaari

Arkkitehtuurin tiedekunta, Oulun yliopisto

Liikuntakaavoitus

Arki- ja
terveysliikunnan
olosuhteiden
edistäminen

[Liikuntakaavoitus.fi](https://www.liikuntakaavoitus.fi)

- **Mitä** on liikuntakaavoitus?
- Ajankohtainen **tilanne** kunnissa?

- Miten liikunnan olosuhteita voidaan kehittää ja ylläpitää kunnissa **poikkihallinnollisena** yhteistyönä erityisesti yhdyskuntasuunnittelun kontekstissa?

Liikuntakaavoitus.fi

Suosituksia liikuntaa suosivan elinympäristön suunnitteluun.

På svenska | In English

Yleistä

Liikkujille
Päättäjille
Suunnittelijoille

Olosuhdesuosituksset

Seudullinen taso
Kunnan taso
Lähinympäristön taso

Käytännössä

Käytännön esimerkit
Ideakortit
Koulutusaineisto

Hae tältä sivustolta:

Haku

[Ajankohtaista](#) | [Blogi](#) | [Julkaisut](#) | [Yhteystiedot](#)

Liikuntakaavoitus.fi

Liikunnan olosuhteisiin vaikutetaan kaavoituksella. Kaavoitus on eri näkökulmien yhteensovittamista maankäytön suunnittelussa. Terveys- ja arkiliikunnan näkökulma on tärkeä saada mukaan, mutta se ei nykyisin aina toteudu. Kaavoituksen osapuolilla ei aina ole riittävästi tietoa suotuisista liikuntaolosuhteista.

Tämä sivusto esittelee liikuntaa suosivan elinympäristön suunnittelua ja rakentamista. Sivustolle on koottu taustatietoja, suosituksia ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä. Kaavoituksessa on tarpeen kehittää asumisen, liikenteen, palveluiden ja työpaikka-alueiden ohella myös arkiliikunnan, kävelyn ja pyöräilyn, lähiliikuntapaikkojen sekä ulkoilun olosuhteita.

Kun elinympäristö tarjoaa hyvät mahdollisuudet liikuntaan, voivat kaiken ikäiset innostua

Ajankohtaista

- Suomen ensimmäinen asfalttipintainen pumtrack-rata palvelee koulu- ja välituntiliikuntaa
- Koulutusta liikuntakaavoituksesta
- Ideakortti16 - Melontareitit on nyt ladattavissa sivustolta!

[KAIKKI TIEDOTTEET >](#)

Blogi

- Marjo Neuvonen: Liikunnan iloa

**Toimintojen
yhteensovittaminen**

**Kestävän kehityksen
tavoitteet**

**Kunnan tarve kehittää
kaavaa**

**MRL:n tavoitteet ja
sisältövaatimukset**

**YHDYSKUNTIEN
SUUNNITTELU
(KAAVOITUS)**

**Osallisten tarpeet ja
näkemykset**

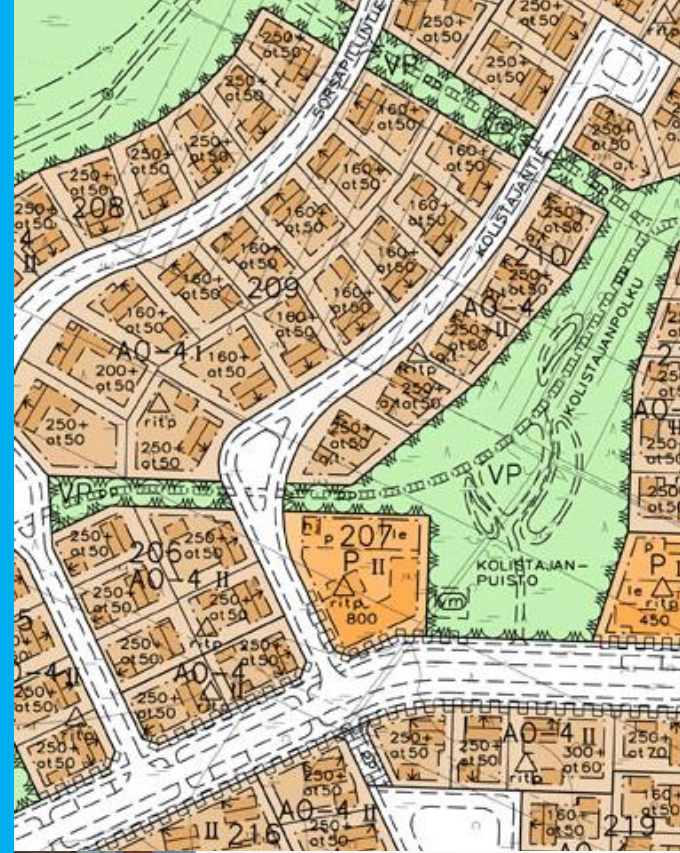
**VAT, yleispiirteisemmät
kaavatasot ja muut
suunnitelmat**

Alueen erityispiirteet

Ratkaisujen vaikutukset

Eri kaavatasoilla voidaan monin keinoin kehittää liikuntaa suosivaa elinympäristöä

Liikennesuunnittelu

Yhdyskuntasuunnittelu
ja kaavoitus

Liikuntatoimi

Tekninen infrastruktuuri
ja energiahuolto

LIIKUNNAN EDISTÄMINEN
KUNNASSA

Sosiaali- ja terveystoimi

Kuntajohto,
poliittinen päätöksenteko

Rakennusvalvonta

Nuoriso- ja kulttuuritoimi

Opetustoimi

Liikennesuunnittelu

- Sujuvat, turvalliset ja esteettömät liikenneverkostot, eri liikennemuotojen yhteensovittaminen
- Reitit töihin, kouluun, palveluihin
- Rakentamattomat alueet, kuten ulkoilualueet, metsiköt, kävely- ja pyöräilyverkostot sekä ulkoilureitit viheralueilla
- Rakennetut liikuntapaikat

Yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus

- Arki- ja terveystiikunnan olosuhteiden suunnitteluun liittyvien käytäntöjen vakiinnuttaminen ja toimintakulttuuri kunnassa
- Näkemysten koonti eri osapuolilta, neuvottelut kunnan eri toimialojen ja viranomaisten kanssa, (liikunta)kaavoitukseen liittyvien asioiden valmistelu ja esittely kunnanvaltuustolle ja -hallitukselle, lautakunnille
- Tavoitteiden määrittely, selvitysten laatiminen, vaihtoehtojen suunnittelu ja niiden vaikutusten arviointi

Liikuntatoimi

- Kuntalaisten liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen
- Aukkaiden, ympäristöä käyttävien ja siellä toimivien yhteisöjen ja järjestöjen osallistaminen: paikallistieto ja toiveet elinympäristön kehittämisestä

Liikuntakaavoituksen nykytila

Kysely

Kaavoitustoimi Liikennesuunnittelu Liikuntatoimi

- Kysely kaikkiin Manner-Suomen kuntiin (yht. 301 kuntaa), vastausprosentti 48 % (145 kuntaa vastasi)
- Eniten vastauksia tuli:
  - Pohjois-Pohjanmaalta 10 %
  - Pirkanmaalta ja Varsinais-Suomesta 9 %
  - Lapista ja Uudeltamaalta 9 %
- Suurin osa (38 %) vastaajista työskenteli pienissä kunnissa (enintään 6000 asukasta) ja toiseksi yleisemmin (37 %) keskisuurissa kunnissa (enintään 20 000 asukasta). Yli 100 000 asukkaan kunnista tuli viisi vastausta.
- Tilastollinen tarkastelu vastaajaryhmittäin:
  - Kaavoittajat (n=88)
  - Liikennesuunnittelu (n=53)
  - Liikuntatoimi (n=53)

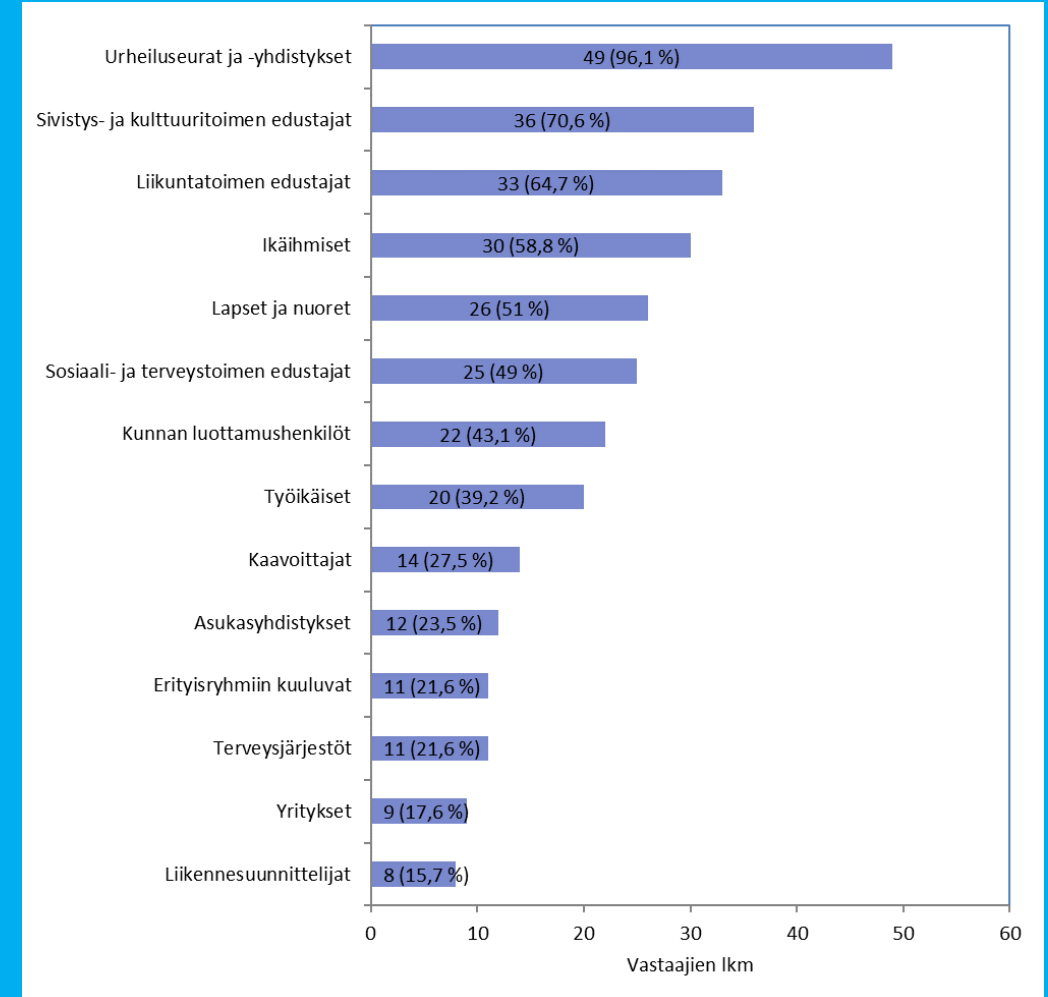

Havaintoja

”Liikunnan edellytykset tulevat esille erilaisissa strategioissa, mutta niiden vienti **käytännön** tasolle on hankalaa mm. yhteistyön puuttumisen vuoksi.” (Liikuntatoimi)

”Poikkihallinnollisen yhteistyön **toimimattomuus**. Tiedon pirstaleisuus.” (Kaavoitustoimi)

- **Poikkihallinnollisen yhteistyön puute tai sen toimimattomuus:**

Havaintoja

”Terveysliikunnan huomioimista sekä muun virkistykseen huomioimista yhdyskuntasuunnittelussa haittaa päättäjien **asenteet** sekä tiedon puute. Vaikka MRL yleisissä tavoitteissa pyritään terveelliseen ympäristöön, jää tämä tavoite usein kaiken muun alle. MRL tulisikin sisältää selvät tavoitteet/määräykset liikunnan ja virkistykseen huomioimisesta kaavoituksessa.” (Kaavoitustoimi)

- **Puutteelliset vaikutusmahdollisuudet kaavoitukseen ja suunnitteluun:**

”Kaavoitus- ja tekninen toimi ei ota huomioon **asiantuntemusta** liikunnan osaluueella.” (Liikuntatoimi)

”...Toteuttaminen on **pitkäjänteistä** ja esim. reitistöt toteutuvat osina pitkällä aikavälillä, jolloin kaavoituksen ideat eivät konkretisoidu ja oletetaan, ettei kunnassa ole ymmärretty terveysliikunnan osuutta kuntalaisten hyvinvoinnissa. ...” (Kaavoitustoimi)

Poikkihallinnollisella yhteistyöllä arkiliikunnan edellytyksiä kuntiin

Suosituksia

kaavoitustoimen, liikennesuunnittelun ja liikuntatoimen vuorovaikutukseen

- **Ymmärretään, että vuorovaikutus on enemmän kuin pelkkää tiedottamista ja kuulemistä**
  - Jatkuva vuorovaikutus ja tiedonsiirto ajankohtaisista hankkeista ja kehitysnäkymistä
  - Virallisen yhteistyön (esim. kaavoihin liittyvien lausuntopyyntöjen) ohella vapaamuotoisempaa kanssakäymistä
  - Säännölliset tapaamiset ja esim. seminaarit, joihin voidaan kutsua myös kuntalaisia, liikunta- ja urheiluseurojen edustajia ja liikuntayrityksiä

Suosituksia

kunnan sisäiseen toimintaan

- **Kunnassa tehdään poliittinen päätös liikunnan olosuhteiden edistämisestä**
  - Päätökseen sitoudutaan kuntajohdossa ja luottamuselimissä sekä eri toimialoilla, jotka ymmärtävät vastuunsa tavoitteiden toteuttamisessa, varataan tarpeeksi resursseja, yksi toimiala kokonaiskoordinoi
  - Liikunnan olosuhteiden edistämisessä huomioidaan kansalliset liikuntaa edistävät ohjelmat, suositukset ja lait sekä saatetaan ne eri toimialojen tietoon
  - Liikunnan olosuhteita edistäviä asioita kirjataan mm. kuntastrategiaan, hyvinvointisuunnitelmaan ja liikunnan kehittämisohjelmaan / liikuntasuunnitelmaan, jotka tukevat kaavoituksen kehitysnäkymiä (vastaavasti kaavoitus tukee niissä esiintyviä tavoitteita)
  - Ymmärretään liikunnan edistämisen myönteisten vaikutusten näkyminen viiveellä
  - Kuntien välinen yhteistyö tulee lisääntymään sote- ja maakuntauudistuksen myötä: kaavoituksen ja liikunnan yhteensovittaminen maakunnan tehtävien kanssa avaa uusia vuorovaikutusmahdollisuuksia

Opaskirja:

Soudunsaari, L. & Hentilä, H.-L. (2017)

Liikunnan edistäminen kunnissa: hyviä käytäntöjä kunnan poikkihallinnolliseen yhteistyöhön yhdyskuntasuunnittelun kontekstissa.

Oulun yliopisto, arkkitehtuurin tiedekunta.

Mm. kuntaesimerkkejä!

Kiitos! Kysymyksiä, kommentteja?

[Liikuntakaavoitus.fi](https://liikuntakaavoitus.fi)